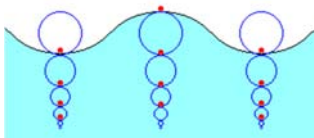

Introducció a les Ones

© 2013 Quim Trullàs

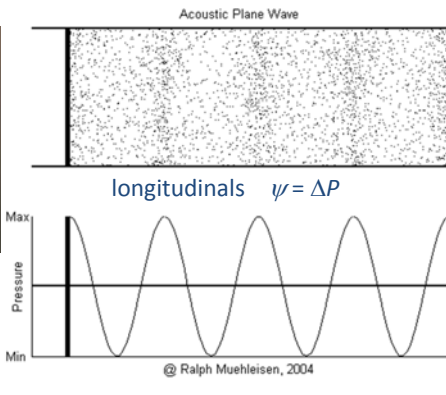
Aquestes transparències es poden utilitzar amb fins educatius no comercials, sempre que s'indiqui l'autoria
These transparencies may be used for educational non-commercial purposes so long as the source is attributed

- **Ones a la superfície de l'aigua** (en dues dimensions, 2D)

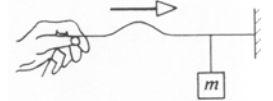
transversals
i longitudinals

- **Ones sonores en un tub** (en tres dimensions, 3D)

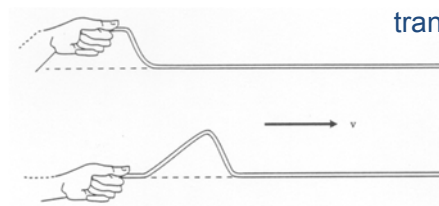
$v_{so} = 340 \text{ m/s}$

Ones: Propagació d'una pertorbació ψ
Transport d'energia sense transport de matèria

Tipus d'ones

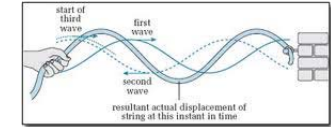
- **Pols d'ona en una corda** (en una dimensió, 1D)

transversal amb $\psi = \Delta y$

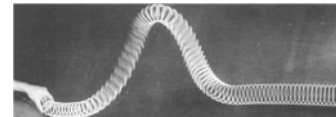

- **Tren d'ones sinusoidal** (1D)

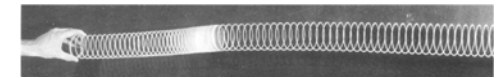

PhET Interactive Simulations: Wave on a string
(<http://phet.colorado.edu/en/simulation/wave-on-a-string>)

- **Pols d'ona en una molla** (1D)

Transversals ($\psi = \Delta y$)

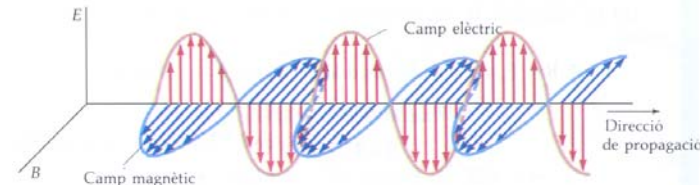
Longitudinals ($\psi = \Delta \text{esp/long}$)

ONES MECÀNIQUES: Es propaguen en un medi elàstic
amb una velocitat que depèn del medi

ONES ELECTROMAGNÈTIQUES ($\psi = \mathbf{E}$ i $\mathbf{B}$, transversals, 3D)

- **Es poden propagar en el buit** (a la velocitat de la llum $c = 3 \times 10^8 \text{ m/s}$)
i en segons quins medis materials

Ones radio i TV, microones, infrarojos, llum visible, raigs UV, X i γ .

OEM
linealment
polaritzada

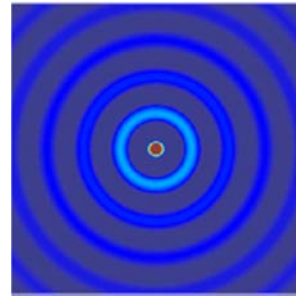
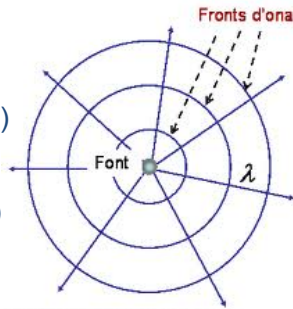
PhET Interactive Simulations: Radio Waves
(<http://phet.colorado.edu/en/simulation/radio-waves>)

Front d'ona: Punts amb la mateixa perturbació

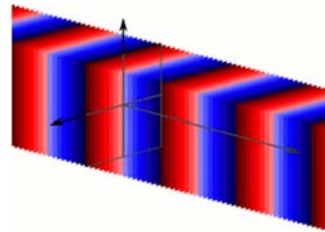
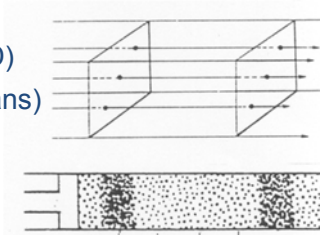
Raig: línia perpendicular als fronts d'ona i en el sentit de propagació

- **Ona circular (2D)**
(fronts d'ona circulars)

- **Ona esfèrica (3D)**
(fronts d'ona esfèrics)

- **Ona plana (3D)**
(fronts d'ona plans)

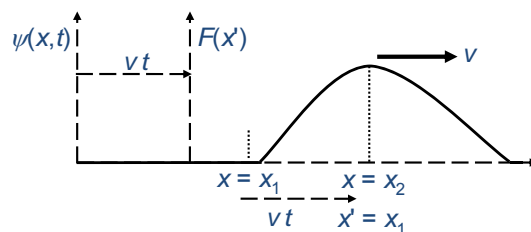
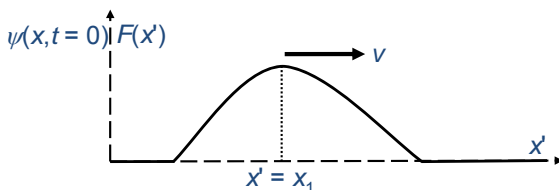

Tipus d'ones

- Pols (durà poc) o tren d'ones (successió, periòdica o no, de polsos)
- Unidimensional (1D), bidimensional (2D) o tridimensional (3D)
- Transversals, longitudinals o combinació d'ambdues
- Planes, esfèriques, o altres formes dels fronts d'ona
- ONES MECÀNIQUES (a una corda o molla, a la superfície de l'aigua, so) o ELECTROMAGNÈTIQUES (**E** i **B** transversals en 3D)

Funció d'ona: $\psi(\mathbf{r}, t)$

Per a ones planes o 1D: $\psi(x, t)$, $\psi(y, t)$ o $\psi(z, t)$
si es propaguen en la direcció **x**, **y** o **z**

$$x = x' + vt \Rightarrow x' = x - vt$$

$$\psi(x, t) = F(x') = F(x - vt)$$

Si es propaga cap a la **dreta**
 $\psi(x, t) = F(x - vt)$

Si es propaga cap a l'**esquerra**
 $\psi(x, t) = F(x + vt)$

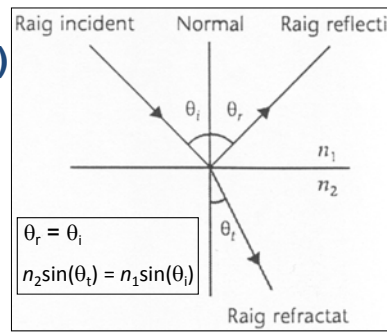
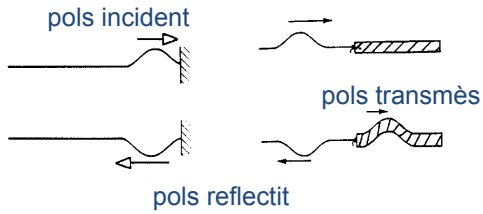
Fenòmens Ondulatoris

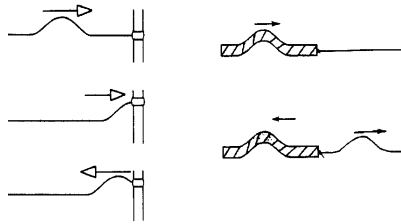
- Reflexió i refracció
- Dispersió

- Interferències
- Difracció

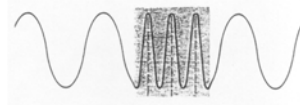
● Reflexió i refracció (o transmissió)

Una ona reflectida en un medi més rígid inverteix la fase però en un medi menys rígid NO la inverteix

La velocitat de propagació depèn del medi (de la tensió de la corda).

● Dispersió: Deformació de l'ona a mida que es propaga

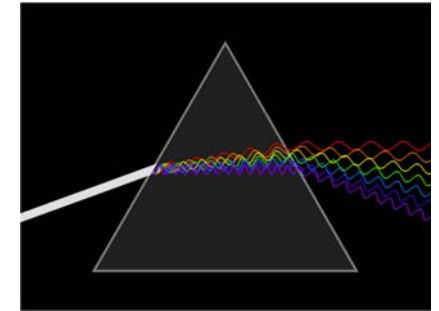

Un puls és una superposició d'ones harmòniques simples (paquet d'ones)

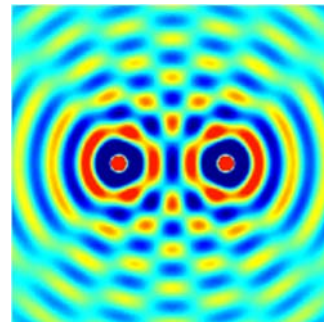
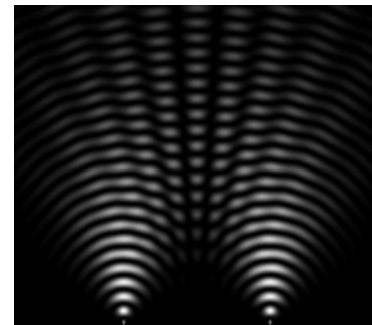
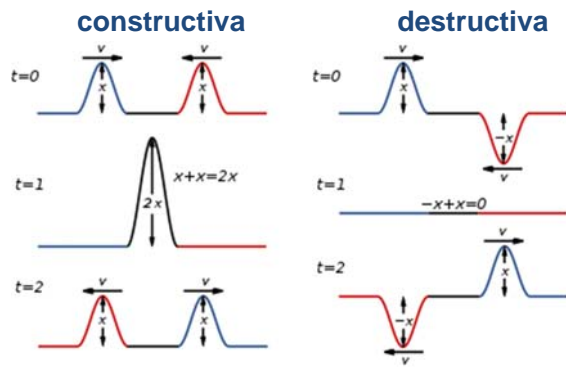
$$\text{Exemple: } \psi(x, t=0) = C \exp[-a^2 x^2] = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} A(k) \cos(kx) dk \quad A(k) = \frac{C\sqrt{\pi}}{a} \exp(-k^2 / 4a^2)$$

En un medi dispersiu la v de l'ona depèn de la freqüència f , $v_f = (2\pi/k)f$, de manera que cada ona harmònica es propaga a velocitat diferent, i la forma del puls canvia.

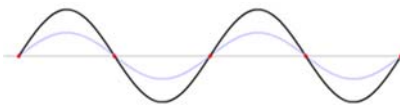
La llum blanca és la superposició d'ones amb freqüències diferents, i quan es refracta en un cristall cadascuna segueix un camí diferent

● Interferències: Superposició d'ones

Ones estacionàries

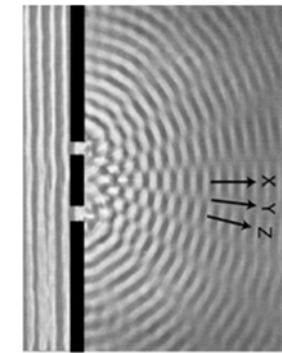
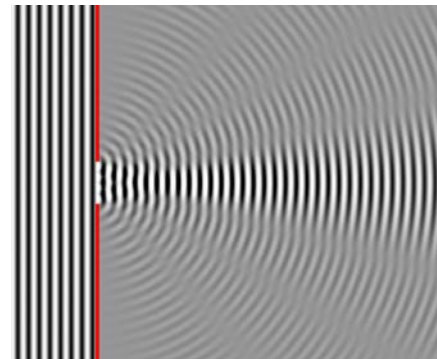

[PhET Interactive Simulations: Wave Interferences](http://phet.colorado.edu/en/simulation/wave-interference)
(<http://phet.colorado.edu/en/simulation/wave-interference>)

[PhET Interactive Simulations: Sound](http://phet.colorado.edu/en/simulation/sound)
(<http://phet.colorado.edu/en/simulation/sound>)

● Difracció

Les ones, quan troben un obstacle o una petita obertura, deixen de propagar-se en línia recta, i volten l'obstacle o s'obren després de passar per l'obertura.

Learning Physics using Java by C. K. Ng's: Diffraction by an obstacle
(<http://www.ngsir.netfirms.com/englishhtm/Diffraction2.htm>)

[PhET Interactive Simulations: Wave Interferences](http://phet.colorado.edu/en/simulation/wave-interference)
(<http://phet.colorado.edu/en/simulation/wave-interference>)